

Informācija medijiem
24.09.2013.

Gribu saprast, ko bērns man vēlas pateikt!

Bērniņam augot, mamma ar tēti nepacietīgi gaida ne tikai, kad mazulis sāks rāpot, celties kājās un spert pirmos soliņus, bet arī bērniņa pirmās zilbes, izrunātos vārdiņus un teikumus. Nereti laiks iet, bet bērna pirmo teikumu tā arī sagaidīt nevar. Vēl jo vairāk – mazais runā neskaidri vai šļupst, citā gadījumā aizvien runā savā valodiņā vai nerunā vispār. Un, kā rīkoties, ja bērns sācis stostīties?

Šādos gadījumos, tieši vecākiem jāpieņem lēmums – doties pie atbilstoša speciālista, audiologopēda, lai noskaidrotu valodas traucējumu cēloņus un, iespējams, uzsāktu nepieciešamo terapiju, vai nedarīt neko.

Valodai ir būtiska nozīme jebkura cilvēka emocionālajā, intelektuālajā un sociālajā attīstībā. Tā ir viena no svarīgākajām prasmēm, kuru cilvēki izmanto pašizpaušmē, sadzīvē un mācību procesā. Runas un valodas attīstības kavēšanās bērībā ietekmē gan bērnu, gan pieaugušo, jo nespēja skaidri izteikties ierobežo komunikāciju un rada diskomfortu apkārtējos – rodas trauksme, dusmas, nesapratne. Mazs bērns pilnībā nepārvalda savas jūtas, jo iespējams, ka daļu no tām viņš vispār nav izjutis, un gadījumos, kad bērna runas attīstība kavējas, nespēja tās pateikt ar vārdiem, iespējams, stāvokli vēl vairāk pasliktina. Dažkārt bērniem parādās sūdzības par galvassāpēm, vēdergrauzēm, tā ķermenī atspoguļojas mūsu emocijas.

Andra Vabale, RSU Psihosomatikas klīnikas audiologopēde, stāsta, ka bērnu skaits ar valodas traucējumiem arvien pieaug. Viņaspriekš, vecākiem būtu vairāk jāpievērš uzmanība bērnu valodas attīstības līmenim. "Dienmēl Latvijā nav valodas traucējumu diagnostikas pārbaudes, tādēļ bērns faktiski var uzsākt mācības pirmskolas izglītības iestādē ar ļoti dažādu valodas attīstības pakāpi," viņa skaidro.

Bērna valodas prasmju attīstība

Lai bērns apgūtu valodu, viņam ir jāatrodas valodas vidē un jādzird valoda kopš dzimšanas. Bērna pirmajos dzīves gados nobriest dzirdes centri galvas smadzenēs, un sāk attīstīties pamatiemaņas apkārtnes skaņu un valodas skaņu analīzē. Tālāk jau attīstās prasme sazināties pirmsrunas periodā – apgūt spēju sekot un vērot pieaugušo, iemācīties pievērst sev pieaugušā uzmanību un sadarboties ar to. Ja pirmsrunas periodā netiek apgūtas saziņas prasmes, kavējas arī valodas prasmju attīstība.

Pēc tam tiek apgūta dzimtās valodas fonemātiskā sistēma - bērns mācās saklausīt un diferencēt dzimtās valodas skaņas. Attīstās saikne starp dzirdes, redzes, kustību un sajūtu asociatīvām zonām smadzenēs, kas veicina abstrahēšanu. Formējas priekšstats par vārdu, kā par signālu, kas apzīmē dažādus priekšmetus, to īpašības un darbības. Attīstās prasme kombinēt vārdus un virknēt tos teikumā, stāstījumā. Pakāpeniski attīstoties visām šīm prasmēm, bērns apgūst spēju sazināties valodas līmenī.

Vai bērns jāved pie audiologopēda? Kādos gadījumos to vajadzētu darīt?

Ja vecākiem ir bažas par bērna valodas attīstību, ir vērts doties uz vizīti pie audiologopēda, lai novērtētu bērna komunikācijas spējas. Visbiežāk pie šī speciālista dodas, ja novēro nepareizu skaņu izrunu, skaņu jaukšanu vai aizstāšanu, atsevišķu skaņu neizrunāšanu; valodas/runas sapratnes

Informācija medijiem
24.09.2013.

traucējumus; valodas attīstības aizturi bērniem; fonācijas traucējumus (balss kvalitātes traucējumi-disfonija, afonija u.c.); runas tempa un ritma, stostīšanās izpausmes, gan bērniem, gan pieaugušajiem; dažādu mācīšanās grūtību gadījumos (disleksija, disgrafija) un centrālās nervu sistēmas slimību un citos gadījumos.

„Audiologopēds konsultācijā novērtē bērna komunikācijas spējas, kā arī tiek veikta runas/valodas padziļināta izpēte, izmantojot aptaujas, intervijas, adaptētus valodas testus un dažādas pārbaudes tehnikas. Ja ir kavēta pacienta runas/valodas funkcija, tad audiologopēds veiks padziļinātu tās izpēti, savukārt ja ir runas tempa un ritma traucējumi, stostīšanās, tiks novērtēts runas raitums, stostīšanās izpausmes, izmantojot gan audioierakstus, gan videoierakstus. Mācīšanās traucējumu gadījumos pārbauda ekspresīvo/impresīvo valodu, fonoloģiskās spējas, kā arī lasīšanas un rakstīšanas iemaņas, izmantojot noteiktas metodikas un pārbaudes materiālus,” stāsta RSU Psihosomatikas klīnikas audiologopēde Andra Vabale.

Logoterapija – arī emocijām ir būtiska nozīme valodas apguvē

Logoterapija ir ārstēšana, kas vērsta uz cilvēka komunikatīvo spēju, runas un valodas, saskarsmes, balss, runas tempa un ritma iemaņu veidošanu, attīstīšanu un funkcionālo stabilizēšanu personām jebkurā vecumā. Tā ietver dažāda veida tehnikas un paņēmienus – orāli artikulātorus vingrinājumus, specifiskus elpošanas vingrinājumus, logoritmiku un citus.

„Pievēršot uzmanību neveiksmei, mēs sevi vairs neredzam, zaudējam pašpārliecinātību un drīz vairs nevēlamies mēģināt vispār. Psihosomatikas klīnikas audiologopēds izzina pacientu, sniedz atbalstu un rūpes. Ne tikai tiek veikti dažādi vingrinājumi, kas veicina runas/valodas attīstību, bet arī vērsta uzmanība uz pacienta emocionālo stāvokli. Logoterapijas un pacienta emocionālās puses sasaite Latvijā ir jaunums.” Audiologopēde Andra Vabale apgalvo, ka logoterapijas kontekstā ir svarīgi akcentēties uz cilvēka izpausmēm kopveselumā, ne tikai uz runas un valodas traucējumu izpausmēm. Svarīgi ir akcentēt to, ko cilvēks ir veicis labi, nevis ilgstoši fokusēties tam, kas neveicas. Ideja ir attīstīt to, kā vēl nav – valodu, spējas, zināšanas, sapratni.

Plašāk par runas traucējumiem un logoterapiju lasiet www.psihosomatika.lv .

Informāciju sagatavoja:

Divi gani – sabiedriskās attiecības

info@divigani.lv

www.divigani.lv